

Enheten för brand och räddning (BR)
Håkan Sten
010-240 5055
Hakan.Sten@msb.se

Prioriteringsstöd för att genomföra rengöring (sotning) och brandskyddskontroll med anledning av coronaviruset

Bakgrund

Enligt 3 kap. 4 § lag om skydd mot olyckor (LSO) ska en kommun i brandförebyggande syfte ansvara för att rengöring (sotning) sker av fasta förbränningsanordningar och därtill hörande rökkanaler. Likaså ska kommunen svara för att dessa samt skorstenar, tak och anslutande byggnadsdelar kontrolleras ur brandskyddssynpunkt (brandskyddskontroll).

Enligt tredje kapitlet i förordningen om skydd mot olyckor (FSO) ska en kommun meddela föreskrifter om hur ofta rengöring ska ske. MSB får meddela föreskrifter om vilka objekt som ur brandskyddssynpunkt omfattas av kraven på rengöring (sotning) och brandskyddskontroll. MSB ska även meddela föreskrifter om hur omfattande brandskyddskontrollen ska vara och hur ofta den ska göras. MSB har beslutat om ovanstående genom föreskrifterna om rengöring (sotning) och brandskyddskontroll (MSBFS 2014:6).

Det saknas rättslig möjlighet att tillfälligt ändra fristerna för brandskyddskontroll i de av MSB meddelade föreskrifterna ovan. I de av kommunerna beslutade fristerna för sotning saknas generellt också denna möjlighet om det inte särskilt framgår av respektive föreskrift.

Konstaterade problem just nu

I den nu rådande situationen kan det i vissa fall uppstå svårigheter att genomföra sotning och brandskyddskontroll på alla objekt inom rätt frist/intervall. MSB har identifierat två huvudorsaker till att det kan uppstå svårigheter. Dels att den som ska utföra förrättningen blir hemma en längre tid av orsaker kopplade till samhällsstörningen (exempelvis 14 dagars karantän på grund av smitta). Dels att det hos den enskilde där en förrättning ska genomföras, av samma orsaker som beskrivits ovan, inte har möjlighet eller vilja att ta emot förrättaren.

Prioriteringsstöd

Med anledning av ovan redovisade omständigheter har MSB sett behov av att ställa samman stöd och information till kommunerna för att prioritera de verksamheter där det ur risksynpunkt är mest angeläget att genomföra sotning och brandskyddskontroll. I detta sammanhang är det viktigt att komma ihåg att de frister som framgår av MSBFS 2014:6 redan är anpassade efter detta på så sätt att ju större bedömd brandrisk respektive

anläggning har desto kortare frist. Att utfärda nyttjanderättsförbud för att sotning eller brandskyddskontroll inte blivit genomförda under dessa särskilda förhållanden bör endast göras i undantagsfall, och då det föreligger en mera tydlig risk för brand. En avvägning bör i varje enskilt fall göras om nyttjanderättsförbudet i sig orsakar mer problem än själva eldningen.

När det gäller problemet med att utföraren kan vara sjuk så är det inte ovanligt att det i en utförarorganisation med snäva ramar påtagligt påverkar möjligheten att hålla fristerna. I sådana fall bör en genomtänkt prioritering ske av frister och objektkategorier. Eventuella val av vilka objektkategoriers frister som ska prioriteras upp respektive ner ska göras med beaktande av den risk som eventuellt kan skapas. Detta är ett beslut som kommunen ska ta men i samråd med eventuell entreprenör. Beslutet utformas lämpligen så att kommunen när som helst kan ta tillbaka eller ändra det. Det bör också framgå vilka särskilda omständigheter som beslutet grundas på.

När det gäller problemet med att fastighetsägaren inte kan ta emot förrättaren av olika skäl kan hänsyn behöva tas till såväl förhållandet till brandrisk och förrättningsbehov men även till fastighetsägarens ålder och status i övrigt. Här kan det alltså i det ena fallet uppstå en mindre tidsförskjutning hos den enskilde som kan fångas upp så fort det går att återkomma och som eventuellt kan innebära en mindre kostnadsökning. I det andra fallet handlar det om fastighetsägare som utgör riskkategorier och där det kan finnas anledning att helt ställa in förrättningen om det inte är möjligt att genomföra den på ett hälsomässigt betryggande sätt för den aktuella fastighetsägaren. Här behöver kommunen ta beslut om formalia runt tillämpningen och särskilt överväga att reglera den eventuella kostnadsökningen som kan falla på den enskilde.

Under de kommande rubrikerna ”Sotning” respektive ”Brandskyddskontroll” ges mer detaljerade förslag på prioriteringar utifrån objektstyp relaterat till ovanstående beskrivna problem.

Särskilt om att tidigarelägga frister

Av 4 § MSBFS 2014:6 framgår vilka möjligheter som finns att tidigarelägga brandskyddskontrollen. Några möjligheter utöver detta finns inte.

Det finns normalt heller ingen anledning att tidigarelägga sotningen. Men då det är kommunen som äger föreskriftsrätt så kan kommunen under förutsättning att det finns godtagbara skäl för detta ändra sina sotningsfrister.

Under den tid störningen pågår behöver kommunen prioritera och planera verksamheten på ett sådant sätt att det inte uppstår stora problem när förhållandena återgår till det normala. När de särskilda förhållanden som orsakar störningen upphör ska exempelvis fristerna inte jobbas ikapp genom tidigareläggning utan då planerar kommunen (och eventuell entreprenör) så att fristerna fortsättningsvis hålls enligt föreskrifterna.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Postadress:
651 81 Karlstad

Telefon: 0771-240 240
Fax: 010-240 56 00

registrator@msb.se
www.msb.se

Org.nr: 202100-5984

Sotning

I tabellen på nästa sida ges förslag på prioriteringar utifrån objektstyp och problem. Nedan följer några förklaringar till tabellen.

I kolumnen ”Risk” används nivåerna låg, mellan och stor. Med det avses följande:

Låg risk på objekt (utom uppvärmningskök) innebär att det går att skjuta förrättningen tidsmässigt med 1/3 av fristen - dock max ett år .

Mellanstor risk innebär att det går att skjuta på förrättningen max 1/4 av fristen.

Hög risk innebär att fristförskjutning ska undvikas med mer tid än vad som normalt gäller för ett återbud.

Med ”**Tillämpa särskilda rutiner**” avses att särskilda rutiner och beslut behöver formuleras och kommuniceras (även till den enskilde) om vad som gäller och att den enskilde inte äger beslutet att neka sotning. Dessa kan bestå av risksänkande åtgärder som mynnar ut i att den enskilde/boende och förrättaren exempelvis inte vistas i samma rum under viss tid såväl före som efter förrättning etc.

Observera vid ändrad nyttjandegrad: I de fall verksamheter (exempelvis restauranger) eller enskilda anger att eldning eller användandet av objekt inte längre nyttjas i den grad som ligger till grund för fristen på grund av rådande förhållande, ska sådana förutsättningar hanteras som kommunen alltid menat att ändring av förhållande innebär. Detta kan innebära att anläggningar temporärt ska bedömas ha/få annan frist.

Observera avseende fristförskjutningar: I de fall fristförskjutningen är på väg att nå ”sitt max” behöver särskilda rutiner finnas/tagits fram, så att förrättningen ändå kan genomföras.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Postadress:
651 81 Karlstad

Telefon: 0771-240 240
Fax: 010-240 56 00

registrator@msb.se
www.msb.se

Org.nr: 202100-5984

Tabell 1. Sotning

	Kund är sjuk	Kund i riskgrupp	Utförare är sjuk	Risk
Uppvärmningskök storkök äldreboende	Avsteg inte aktuellt	1. Avsteg inte aktuellt* 2. Tillämpa särskilda rutiner	Skjut på förrättningen	Låg
Uppvärmningskök dagis/förskola/skola	Avsteg inte aktuellt	Avsteg inte aktuellt	Skjut på förrättningen	Låg
Tillagningskök äldreboende	Avsteg inte aktuellt	1. Avsteg inte aktuellt* 2. Tillämpa särskilda rutiner	Skjut på förrättningen	Mellan
Restauranger	Avsteg knappt aktuellt	Avsteg inte aktuellt	Avsteg inte aktuellt	Hög
Rumsvärmare 2 el 3-års frist	Skjut på förrättning tills riskfritt	1. Tillämpa särskilda rutiner 2. Skjut på förrättningen tills riskfritt/acceptabel risk	Skjut på förrättningen	Låg
Rumsvärmare 1-års frist	Skjut på förrättning tills riskfritt	1. Tillämpa särskilda rutiner 2. Skjut på förrättningen tills riskfritt/acceptabel risk	Skjut på förrättningen	Mellan
Rumsvärmare kortare frist < 1år	Skjut på förrättning tills riskfritt**	Tillämpa särskilda rutiner	Avsteg inte aktuellt	Hög
Oljepannor 2-års frist (villor)	Skjut på förrättning tills riskfritt	1. Tillämpa särskilda rutiner 2. Skjut på förrättningen tills riskfritt/acceptabel risk	Skjut på förrättningen	Låg
Andra oljepannor (större)	Avsteg inte aktuellt	1. Avsteg inte aktuellt * 2. Tillämpa särskilda rutiner	Skjut på förrättningen	Låg
Värmepannor för fast bränsle frist 1-2 ggr/år	Skjut på förrättning tills riskfritt	1. Tillämpa särskilda rutiner 2. Skjut på förrättningen tills riskfritt/acceptabel risk	Skjut på förrättningen	Mellan
Värmepannor för fast bränsle frist 3-6 ggr/år	Skjut på förrättning tills riskfritt**	Tillämpa särskilda rutiner	Avsteg inte aktuellt	Hög

* Eftersom förrättningen görs i annan lokal än den där riskgruppen vistas får det normalt anses som inaktuellt att göra något undantag/avsteg. Ligger det ett högriskobjekt i boendezonen som måste rengöras finns det ingen anledning att göra undantag för andra eldstäder inom samma byggnad och eller fastighet så länge det är samma lägenhet eller familj.

** När objektet har en hög risk kan fristen bara skjutas max en månad. Finns det fortfarande sjuka i hushållet måste särskilda rutiner finnas för hur arbetet ändå kan genomföras.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Postadress:
651 81 Karlstad

Telefon: 0771-240 240
Fax: 010-240 56 00

registrator@msb.se
www.msb.se

Org.nr: 202100-5984

Brandskyddskontroll

I tabellen på nästa sida ges förslag på prioriteringar utifrån objektstyp och problem. Nedan följer några förklaringar till tabellen.

I kolumnen ”Risk” används nivåerna låg, mellan och stor. Med det avses följande:

Låg risk på objekt innebär att det går att skjuta förrättningen tidsmässigt med 1/3 av fristen - dock max ett år.

Mellanstor risk innebär att det går att skjuta på förrättningen max 1/3 av fristen.

Hög risk innebär att fristförskjutning ska undvikas med mer tid än vad som normalt gäller för ett återbud.

Observera avseende fristförskjutningar: I de fall fristförskjutningen är på väg att nå ”sitt max” behöver särskilda rutiner finnas/tagits fram, så att förrättningen ändå kan genomföras.

Generell slutsats: Vid alla prioriteringar ska de förrättningar med högst risk utföras i första hand och sedan i fallande ordning. Riskerna i matriserna har ingen koppling eller relevans mellan sotning och brandskyddskontroll. Således behöver mellanstor risk vid sotning inte värderas mot mellanstor risk vid brandskyddskontroll. Detta är heller inte nödvändigt då det i många fall dessutom är olika kompetenser som utför de olika förrättningarna (även om en brandskyddskontrollant kan utföra sotning). Dessutom är det inte att rekommendera att helt upphöra med att genomföra brandskyddskontroller för att istället hinna med alla sotningar. Här krävs en genomtänkt strategi och planering för att inte skapa pucklar av förrättningsbehov i framtiden som det inte finns resurser för att lösa.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Postadress:
651 81 Karlstad

Telefon: 0771-240 240
Fax: 010-240 56 00

registrator@msb.se
www.msb.se

Org.nr: 202100-5984

Tabell 2. Brandskyddskontroll

	Kund är sjuk	Kund i riskgrupp	Utförare är sjuk	Risk
Uppvärmningskök storkök äldreboende	Avsteg inte aktuellt	1. Avsteg inte aktuellt 2. Tillämpa särskilda rutiner	Skjut på förrättningen	Låg
Uppvärmningskök dagis/förskola/skola	Avsteg inte aktuellt	Avsteg inte aktuellt	Skjut på förrättningen	Låg
Tillagningskök äldreboende	Avsteg inte aktuellt	1. Avsteg inte aktuellt 2. Tillämpa särskilda rutiner	Skjut på förrättningen	Låg
Restauranger	Avsteg knappt aktuellt	Avsteg inte aktuellt	Avsteg inte aktuellt	Hög
Rumsvärmare 6-års frist	Skjut på förrättning tills riskfritt	1. Tillämpa särskilda rutiner 2. Skjut på förrättningen tills riskfritt/acceptabel risk	Skjut på förrättningen	Låg
Rumsvärmare 3-års frist	Skjut på förrättning tills riskfritt	1. Tillämpa särskilda rutiner 2. Skjut på förrättningen tills riskfritt/acceptabel risk	Skjut på förrättningen	Mellan
Oljepannor 6-års frist (i huvudsak villor)	Skjut på förrättning tills riskfritt	1. Tillämpa särskilda rutiner 2. Skjut på förrättningen tills riskfritt/acceptabel risk	Skjut på förrättningen	Låg
Andra oljepannor 3-årsfrist (större)	Avsteg inte aktuellt	1. Avsteg inte aktuellt 2. Tillämpa särskilda rutiner	Skjut på förrättningen	Låg
Värmepannor för fast bränsle 3 eller 6-årsfrist	Skjut på förrättning tills riskfritt	1. Tillämpa särskilda rutiner 2. Skjut på förrättningen tills riskfritt/acceptabel risk	Skjut på förrättningen	Mellan

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Postadress:
651 81 Karlstad

Telefon: 0771-240 240
Fax: 010-240 56 00

registrator@msb.se
www.msb.se

Org.nr: 202100-5984